

Yeni Moda: Türkiye’de Bekârlığa Veda Partisi Kutlamaları

New Fashion: Bachelor Party Celebrations in Turkey

Fatih SOLMAZ*

Ahmet BEKTAŞ**

Öz

Evlilik öncesi geçiş törenleri arasında yer alan bekârlığa veda partileri, Batı toplumlarında görülen kutlamalardır. XIX. yüzyılda Avrupa ve Amerika kıtalarında ortaya çıkan ve günümüzde geleneksel nişan/kına törenlerinin yerini almaya başlayan partiler, zaman içerisinde Türkiye’de de yayılmaya, kutlanmaya başlanmıştır. Söz konusu partiler düğün törenlerinin bir parçası olup daha çok gelin ile nedimleri, damat ile akranları arasında düzenlenmektedir. Bu eğlencelerin öne çıkan özellikleri bireysel hazza, sınırsız eğlenceye, lüks tüketime ve moda dayandır. Bekârlığa veda partisi evlenmeden önce eğlenmek, sosyalleşmek, toplumsal baskılardan kurtulmak, hoşça vakit geçirmek amacıyla kutlanmaktadır. Bu partiler, sunduğu eğlence aktivitelerinin yanı sıra süsleme, fotoğrafçılık, giyim-tasarım, yiyecek-içecek, aksesuar gibi pek çok organizasyon sektörünün ortaya çıkmasına yardımcı olmuştur. Bir yandan çağdaş, lüks eğlence sektörünü besleyen bekârlığa veda partileri, yeni iş kolları ve istihdam alanları yaratırken diğer yandan da moda haline gelerek geleneksel toplumların eğlence tarzlarını değiştirmeye başlamıştır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden veri analizi tercih edilmiştir, yapılan görüşmelerden ve dijital ortamdaki alınan verilerden hareketle bekârlığa veda partileri incelenmiştir. Günümüzde moda haline gelen ve süratle yayılan bu partilerin geleneksel eğlence tarzlarında, özellikle de kına gecelerinde nasıl ve ne şekilde değişikliğe neden olacağı açıklanmıştır. Yapmış olduğumuz çalışma bekârlığa veda partilerinin sadece geleneksel eğlence tarzını değiştirmekle kalmayıp müzikten giyim-kuşama, yiyecek ve içeceklerden oynanan oyunlara, geleneksel mekândan farklı konsept tasarımına kadar pek çok dönüşüme neden olduğu saptanmıştır. Ayrıca TikTok, Instagram, Facebook, gibi gösterime dayalı dijital platformların etkisiyle bekârlığa veda partilerinin, geleneksel kına gecelerinin yerini almaya başladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Folklor, Gelenek, Modernlik, Kına Geceleri, Bekârlığa Veda Partileri.

Abstract

Bachelor parties, which are among the rites of passage before marriage, are celebrations seen in Western societies. Parties, which emerged in Europe and the Americas in the nineteenth century and started to replace traditional engagement/henna ceremonies today, have started to spread and be celebrated in Turkey over time. These parties are part of wedding ceremonies and are mostly organized among the bride and her bridesmaids, the groom and his peers. The prominent features of these parties are based on individual pleasure, unlimited entertainment, luxury consumption and fashion. Bachelorette parties are organized to have fun, socialize, get rid of social pressures and have a good time before marriage. In addition to the entertainment activities they offer, these parties have helped the emergence of many organization sectors such as decoration, photography, clothing-design, food and beverage, and accessories. On the one hand, bachelorette parties, which feed the contemporary, luxury entertainment sector, create new business lines and employment areas, on the other hand, they have become fashionable and started to change the entertainment styles of traditional societies. In this study, data analysis, one of the qualitative research methods, was preferred, and bachelor parties were analyzed based on interviews and data from digital media. It is explained how and how these parties, which have become fashionable today and spread rapidly, will cause changes in traditional entertainment styles, especially in henna nights. The study we have conducted has determined that bachelor parties not only change the traditional entertainment style, but also cause many transformations from music to clothing and dress, from food and drinks to games played, from traditional venues to different concept design. In addition, it has been concluded that bachelorette parties have started to replace traditional henna nights, ceremonies and entertainment with the effect of digital platforms such as TikTok, Instagram, Facebook.

Keywords: Folklore, Tradition, Modernity, Henna, Bachelorette Parties.

Extended Abstract

Bachelorette parties, which emerged in the postmodern period (XXI’nt century) and began to replace traditional engagement/henna ceremonies, have begun to settle into our culture over time and are currently becoming increasingly common. These celebrations, which have become widespread recently in Turkish culture and tradition, have become a trend/fashion

* Dr. Hacettepe Üniversitesi, Türk Halkbilimi, solmazfatih93@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4777-1649

** Dr. İnönü Üniversitesi, Sos. Bil. Enst., Sosyoloji Ana Bilim Dalı, ahmet.bektas_1989@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-6671-2057

among newly married couples. The underlying reason why bachelorette parties attract so much attention among the public is due to the power of the virtual and digital environment to influence large audiences.

Bachelorette parties, which started to be seen in Western countries/civilizations in terms of their origin and evolution and are celebrated almost everywhere over time, are pre-wedding entertainments that have started to become traditional. These parties, which are celebrated between the bride and her friends, the groom and their peers before the henna night, after the henna night, or completely replace the henna night, have caused significant changes today and have led to the emergence of new branches of organisation, business and entertainment. In this study, after mentioning the importance of traditional henna nights in Turkish culture, almost every aspect and function of bachelorette parties, which are now celebrated and rapidly becoming widespread, will be touched upon, from their emergence to their execution. Bachelorette parties, which emerged in Europe and America and are an entertainment style of consumer culture, are a pre-marriage ceremony that has begun to be celebrated in developed and developing countries today. In these entertainments, it has become fashionable to consume unlimited amounts of alcohol, consume eclairs and cakes identified with the male/female body, and have a good time. In Turkey, parties that have recently started to be celebrated among the rich and elite are spreading rapidly, but these parties are held secretly because they have a philosophy that is contrary to social norms/customs. The preferences of those who organize these parties vary according to their wealth levels. While rich people prefer abroad, middle-class individuals make reservations within the country. In Turkey, bachelor party celebrations are more common among some rich families. The places where these parties are most frequently seen are Istanbul, Izmir and Ankara. Bachelorette parties held in these provinces are kept secret because the conditions are not yet mature. Bachelorette parties in Turkey, which have begun to attract the attention of large audiences, especially through social media, have also brought criticism as they are an attack on the traditional. So much so that in 2018, Mina Başaran, a member of the board of directors of Başaran Holding, died in a tragic plane crash while returning from her bachelorette party in Dubai, which she celebrated with her close friends, which caused the situation to have more repercussions. More than the loss of 11 young people who lost their lives in the plane crash, the bachelor party they organized occupied Turkey's agenda. The spread of bachelorette parties among conservative young women and the publication of such news in the press has led to the reaction of some columnists. These articles, which are proof that similar celebrations have begun to be seen in the conservative community, are also an example of the fact that bachelorette parties have begun to be celebrated among people from all walks of life and communities. Bachelorette parties, which we know are celebrated in almost every segment of the society today, will adapt to our culture with changes and transformations, and over time, they will be seen to be performed/celebrated not only in cities but also in any place in the countryside. Digital platforms enable the spread of new trends. Undoubtedly, the reason why these parties are accepted across borders lies in the internet and social media. Bachelorette parties, which are still kept secret and celebrated in our country, are an entertainment that has no connection with tradition. These parties, which consist of only a few close friends without the bride and groom's family and relatives, and are held in private venues, will spread over time and take their place as henna nights, without the need for hiding or the location being important. Today, we will have detailed information about why, where, when and how this form of entertainment is organized, rather than just the information we have compiled from the internet and some people.

Giriş

Düğün öncesi eğlenceler, kutlamalar arasında yer alan bekârlığa veda partisi, en çok Avrupa ve Amerika kıtasında yer alan ülkelerde kutlanmaktadır. Bekârlığa veda partisi, ilk

olarak 1840'ta Kraliçe Victoria'nın Prens Albert ile evlenmesi sonucunda başlamış ve tüketim kültürü, reklamcılık, pazarlama vasıtasıyla bir eğlence, düğün organizasyon endüstrisine dönüşmüştür. Ayrıca bu partiler tarihi süreç içerisinde çağdaş, lüks evlilik törenlerinin bünyesine dâhil olmuş ve gelin duşu, prova yemeği gibi geleneksel düğün etkinliklerinin bir parçası haline gelmiştir (Tyne, 2018: 223). Batı'da bekârlığa veda partisi, doğrudan evlilik kutlamalarıyla ilişkili bir eğlencedir, geçiş dönemine bağlı olarak gelişmiş ve günümüzde Batı toplumlarından başlayarak birçok ülkeye de yayılmıştır. Bu partilerin hâlihazırda en dikkat çekici yönü evlenmeden önce yapılması, sadece gelin ve nedimleri, damat ve akranları arasında kutlanmasıdır.

Kuzey Amerika'da kutlanan bekârlığa veda partisi, bugün evlilik törenlerinin bilinen en önemli parçasıdır. Uzun zamandır popüler kültür temsilleriyle güçlendirilen, reklamı yapılan ve moda olarak sunulan bekârlığa veda partisi, düğün, nişan, kutlama gibi büyük organizasyon şirketlerinin oluşmasına aracılık etmiştir. Bekârlığa veda partileri ve buna bağlı kutlama konseptleri, yeni iş sektörlerine kapı aralamış, insanlar için çeşitli istihdam alanlarının önünü açmıştır, bunlara; giyim ve takı sektörü, davetiye basım yayım, reklamcılık, fotoğrafçılık, yiyecek ve içecek endüstrisi eşlik etmiştir. Kapitalizm ve tüketim kültürü, bekârlığa veda partilerini destekleyen, moda haline getiren ve dünyaya bir eğlence modeli olarak sunan temel güçtür.

Avrupa ve Amerika kıtalarında doğan, gelişen, sonrasında bütün gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere sirayet eden bekârlığa veda partileri, tüketim ve lüks kültürü üzerine şekillenmiş eğlence ve kutlamalardır. Bu partilerin en belirgin özellikleri; geleneğe yabancı, tüketim, haz amaçlı, cinsel, feminist ve post feminist bir algıyla oluş(muş)turulmuş olmasıdır. Batı'nın sosyokültürel yapısından hareketle ortaya çıkan bekârlığa veda partileri, kısa sürede dünyanın hemen her yerine yayılarak önemli bir eğlence ve iş sektörü haline gelmiştir. Bireysel benliğin sunumu haline gelen partiler; gösteriş, lüks, moda, kaliteli yaşam algısını, tarzını yansıtır. Bekârlığa veda partilerin oluşmasında, Batı toplumunun bireysel benlik anlayışı ve buna bağlı gelişen eğlenme tarzı yer almaktadır (Alpdoğan, 2022: 544). Zira bireysel benliğin geliştiği toplumlarda kişinin kendi beklenti ve arzuları halkın faydasının önünde yer almaktadır. Söz konusu toplumun bakış açısı, benlik anlayışı halkın davranış kalıplarını, değerler dünyasını, kültürünü ve buna bağlı olarak gelişen merasimleri, törenlerini yapı, içerik yönünden doğrudan etkilemektedir. O yüzden Batı toplumunda bireyin isteğinin, özgürlüğünün ön planda olduğu eğlenme ve partiler dikkat çekmekte, toplumsal eğlenceler daima geri planda kalmaktadır. Bekârlığa veda partisinde ailelerin yer almamasının, haz ve eğlence odaklı gerçekleşmesinin temelinde bu bakış açısı bulunmaktadır.

Bekârlığa veda partileri, küreselleşmenin etkisiyle zamanla dünyanın pek çok bölgesinde görülmeye başlanmıştır. Zaman ve uzam ufuklarının sıkıştırıldığı, anlık ve derinliği olmayan bir dünyayı ifade eden küreselleşmede akışlar vardır, elektronik bir uzamdır, merkezi yoktur, sınırlara ve nüfuzlara kolayca etki edebilir (Morley & Robins, 2011: 160). Dolayısıyla küresel ortamda kültürler, ekonomiler, yaşam tarzlarını birbirinden kolayca etkilenebilir ya da birbirini kolayca etkileyebilir. Küreselleşmenin toplumların geleneksel eğlence tarzlarını etkilediği bilinmektedir. Küreselleşmenin etkisiyle küçük bir köy haline gelen modern dünyada bekârlığa veda partileri, hemen her yerde etkisini göstermekte ve toplumsal hayatın, geleneksel eğlence tarzlarının, kutlamaların, merasimlerin değişim ve dönüşümüne neden olmaktadır. Ülkelerin genelde büyük ve gelişmiş şehirlerinde rastlanan bu partilerin, kentten kırsala doğru bir yayılım takip ettiği görülmektedir. Bu eğlencenin yayılmasında/kabul görmesinde özellikle gösterime dayalı; TikTok, Instagram, Facebook gibi dijital ve sosyal iletişim, etkileşim platformlarının etkisi vardır. Sosyal medya platformları günümüzde modaların, trendlerin hızlıca yayılmasını sağlamakta, insanlara rol, model sunarak geleneğin değişimine zemin hazırlamaktadır.

Küreselleşmenin, modernleşmenin etkisi ve sosyal medya platformları aracılığı ile ülkemizde yayılmaya, görülmeye başlanan bekârlığa veda partileri, geleneksel kına eğlencelerini, zamanın modası doğrultusunda değiştirmektedir. Bu dönüşüm gelenekselden moderne doğru olup sadece törenlerin, merasimlerin, kutlamaların yapısını değil aynı zamanda içeriğini, giyim kuşama tarzını, mekânlarını, konsept biçimini de etkilemektedir. Kısaca özetlemek gerekirse geleneksel kına geceleri belirli kalıp, ritüel ve söylemlerle icra edilirken modern bekârlığa veda partileri katılımcılarına serbestlik, sınırsızlık ve haz odaklı eğlence fırsatı sunmaktadır. Bunun temelinde ailenin ve sosyal çevrenin baskısı ve geleneğin evlenen çiftlere yalnızca belirli kalıplar dâhilinde eğlence ve eğlenme tarzını dayatması vardır. Bekârlığa veda partisi kutlamaları, evlilik öncesi çiftler üzerindeki ailenin ve toplumun baskısını ortadan kaldırmakta ve katılımcılara kendi isteklerince eğlenme fırsatı sunmaktadır. Herhangi bir geleneğin, örfün yaptırımının olmadığı bu partilerde, gelin ile nedimleri, damat ile akranları özgürce eğlenmekte, hoşça vakit geçirmekte, evlilik sürecinde yaşanan stresi en aza indirip toplumsal baskılardan kurtulmaktadır.

Bekârlığa veda partisi, yaklaşık yirmi yıldır Türkiye’de görülmeye başlanmıştır. Bazı araştırmacı yazarlar tarafından eleştiri konusu da olan bekârlığa veda partileri, gün geçtikçe yaygınlaşmaktadır[†]. Daha çok büyük şehirlerde ve özellikle ekonomik geliri yüksek olan sınıflarda, ailelerde görülen bekârlığa veda partileri, zamanla her bölgede, sınıfta rastlanan düğün öncesi bir kutlama olmaya başlamıştır. Bu partilerin zamanla geleneksel kına, düğün eğlence anlayışının, tarzının değişmesine neden olması beklenmektedir.

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Elde edilen veriler ile internet ortamında (dijital platformlarda) yer alan bilgilerden hareketle Türkiye’de kutlanmaya başlanan bekârlığa veda partileri incelenmiştir. Ayrıca küreselleşme ile birlikte gelenekselden modernliğe doğru evrilen kınalar, kutlamalar göz önünde bulundurularak değişim, dönüşüm ve yenilikler alt başlıklar halinde açıklanmıştır.

Geleneksel Kına Eğlenceleri

Kına evrensel bir semboldür ve her toplum kendi kültürüne göre bu sembolü anlamlandırmakta ve kullanmaktadır. Türk toplumunun gelenek ve göreneklerinde kına, hem bir ahdin hem sözün hem de sağlığın, bereketin sembolü olarak ortaya çıkmaktadır. Kına, geleneksel eğlencelerde, geçiş törenlerinde, ayinlerde sıkça kullanılmakta ve adanmışlığı ifade etmektedir. Özellikle de Türk kültüründe evlenecek çiftlerin düğünden önce düzenlenen kına akşamında, gelin ve damadın eline, avuç içine kına yakılır. Söz konusu kına insanların geçiş dönemindeki erginleşmelerini, toplumsal statülerini temsil eden bir gösterge olarak ortaya çıkmakta ve gelenekselleşerek kültürel hayatın bir parçası olmaktadır.

İnsanoğlunun hayatı üç eşikten ibarettir; doğum, evlenme ve ölüm. Dolayısıyla her bir geçiş/giriş ve çıkış/ayrılış dönemine ait belli başlı törenler vardır. Bunları; doğum öncesi, esnası ve sonrası olduğu gibi evlenme öncesi, esnası ve sonrası; ölüm öncesi, esnası ve sonrası olarak ayırmak mümkündür (Boratav, 2015; Artun, 2015). Bu dönemlere bağlı olarak hemen hemen her toplumda belli adet ve gelenekler meydana gelmiştir. Örnek’e göre geçiş dönemleri (2016: 183);

“Doğum, evlenme ve ölüm. Her birinin kendi bünyesi içerisinde birtakım alt bölümlere ve basamaklara ayrıldığı bu üç önemli aşamanın çevresinde inanç, âdet, töre, tören, âyin, dinsel ve büyüsel özlü işlem kümelenerek söz konusu ‘geçişleri bağlı buldukları kültürün beklentilerine ve kalıplarına uygun bir biçimde yönetmektedirler. Bunların hepsinin amacı da kişinin bu ‘geçiş’ dönemindeki yeni durumunu belirlemek, kutsamak, kutlamak, aynı zamanda da kişiyi bu sırada yoğunlaştığına inanılan tehlikelerden ve zararlı etkilerden korumaktır”.

[†] Ayrıntılı bilgi için bakınız: <https://www.odatv.com/guncel/turbanlilarin-bekarliga-veda-partisi-abdurrahman-dilipaki-kizdirdi-164882> (Erişim Tarihi: 24.06.2024).

Evlenme, yaşamın ikinci geçiş dönemi olup hem kızın hem de erkeğin sosyalleşme sürecinin önemli bir aşamasını oluşturmaktadır. Evlenme aileler arasında dayanışmayı sağlamakla beraber toplumsal ve ekonomik ilişkiyi belirlemesi dolayısıyla da her zaman ve her yerde önemli bir olay olarak kabul edilir (Örnek, 2016: 255). Kültürümüzde önemli bir yer teşkil eden düğün eğlenceleri, birçok geleneği kuşaktan kuşağa aktaran sosyal ve kültürel geleneklerdir. Anadolu'nun dört bir yanında evlilik öncesinde damat ve arkadaşları, gelin ile nedimleri arasında çeşitli eğlenceler, törenler gerçekleştirilmektedir. Bu törenlerden bir tanesi geleneksel kına gecesidir.

Geleneksel kına gecelerinin en temel özelliği; ananeye, âdetlere, örflere bağlı olarak gerçekleştirilen törenler olmasıdır ve eğlencelerde belli kalıplar, ritüeller, oyunlar söz konudur. Kına gecelerinde gelinin ailesi, sosyal çevresi etkin bir rol üstlenmektedir ve eğlencenin hazırlanmasında, icra edilmesinde önemli bir role sahiptir. Kültürel değerlere ve normlara uygun düzenlenen kına eğlencelerinde gelin oynaması, oynatması, gelin ağılatması, gelin kınası, türkü söyleme gibi çeşitli etkinlikler yer almaktadır. Kına eğlenceleri, belirli gelenek ve göreneklere bağlı şekilde düzenlenmekte, genelde gelinin annesi ve kayınvalidesi bazı uygulamaları, âdetleri icra etmektedirler. Aile büyüklerine ve kınaya katılan yakınlarla; gelinin eline kına sürme, avucuna altın koyma, kına çevirme gibi birtakım görevler düşmektedir. Bu eğlencelerde geçmişten tevarüs eden kültürel törenler, âdetler, değerler olmakla beraber aynı zamanda bunlar somut olmayan miraslardır. Kına gecelerinde gelenekler, görenekler tekrar tekrar canlandırılarak gelecek kuşaklara aktarılmaktadır. Geleneksel kına eğlenceleri akrabalık ilişkilerini de güçlendirmektedir. Müzikli, oynamalı, kına gecelerinde gelinin akrabaları ve güveyin ailesi hem eğlenirler hem de sosyal dayanışma, yakınlık ve akrabalık ilişkilerini güçlendirirler. Anadolu'nun pek çok yerinde kına gecesi düğünden önce düzenlenmekte ve çeşitli törenler, eğlenceler icra edilmektedir.

Kayseri'de damat, yatsı namazına sağdıçları ile gider, arkadaşları camiden çıkışta onun ayakkabısını gizlerler ve bahşiş karşılığında damada tekrar verirler. Bunun arkasından damat, ilahiler ile eve götürülür. Bu sırada fırından alınarak getirilen ateş güveyin kapısına konur ve günün ilk ışıklarına kadar burada yanar. Genellikle bu gecede kına dolu olan küçük bir kese ve çerez dağıtılır, oyunlar oynanır, eğlenceler geç saatlere kadar devam eder. Gelin güveyin evine girince damat bozuk para, kaynana şeker atar. Bunun yapılmasındaki amaç gelinin oğlan evine bolluk, bereket getirmesidir. Söz konusu para ve şeker, alan kişiye de uğur getirdiğine inanılır ve bugün Anadolu'nun birçok yerinde bu âdetlere rastlamak mümkündür (Turan'dan akt. Kurt, 2012: 152). Benzer uygulamalar farklı şehirlerde de görülmektedir. Erzurum'da damat ve arkadaşlarının düğünden önce düzenledikleri törene kısır gecesi denir (Kop, 1982: 38). Geleneksel düğün eğlencelerinin bir parçası olan bu gece, hasattan hemen sonra gelen güz döneminde gerçekleştirilir. Kısır gecesi erkekler arasında düzenlenen bir eğlencedir, kadınlar arasında düzenlenen kına gecesiyle aynı günde yapılmaktadır. Kısır gecelerinde sağdıç önemli görevler üstlenir; çalgı, yemek işleriyle meşgul olmak, gelen misafirleri ağırlamak onun en asli işleridir. Bu eğlencelerde alkol kullanılmaz ve gelen misafirlere etli yemekler ikram edilmektedir (Yılar, 2011: 145-151). Düğünden önce tertip edilen bu gecenin, eğlencelerin amacı damadın bekârlıktan evliliğe geçiş sürecinde yaşadığı psikolojik stresi, baskıyı azaltmak ve ortadan kaldırmaktır. Birey bu şekilde bir eşikten diğer eşige geçişte yaşadığı ruhsal gerginlikten ve toplumsal baskıdan uzaklaşmış olur.

Malatya'da kız kınası yakılırken, damat ve arkadaşları da sini açma denilen bir eğlenceyi kendi aralarında düzenlerler. Bu eğlencelerin amacı; damadın gerdeğe girmeden önce moralini yüksek tutmaktır. Damat, söz konusu eğlenceler sayesinde rahatlatılmaya çalışılır ve gerdeğe hazırlanır (Solmaz, 2019: 402). Anadolu'nun pek çok

yöresinde, güvey gerdeğe girmeden önce gezdirilir ve çeşitli şakalar yapılır. Kilis'te güveye "cille" gezmesi yaptırılır. Güvey, arkadaşları ile gezerken, her köşe başında eğlenceler düzenlenir. Güveyin önündeki mendilin ucunu tutan hocalar ilahiler, kasideler okurlar. Hocaların ardından sağdıç ve güvey yürür, türküler söylenir, oyunlar oynanır. Güvey, evine kestirme yoldan getirilmez, gezme en az iki saat sürer. Güvey gezdirildikten sonra gerdeğe gireceği eve kadar şamatalarla uğurlanır (Kılıçkiran, 1976: 763). Toplumsal yapının bütünlüğünü sağlayan örf ve adetler, bireyler arasında ortak bir tarih, bilinç oluşturarak bilgi, deneyim ve değerlerin gelecek kuşaklara aktarılmasına aracılık eder. Kına geceleri bu aktarım gerçekleştiği kültürel ortamlardır.

Kütahya'da düğün öncesi gerçekleştirilen eğlenceye "kına vurma, sicim gecesi" denir, bu eğlence kadınlar arasında düzenlenen kına gecesini ifade eder. Kına gecesine, gelinin ailesi ve yakınlarının yanı sıra kayınvalidesi ve erkek tarafından diğer yakın akrabalar katılır. Düğünden önceki akşam düzenlenen kına gecelerinde gelin ve diğer kadınlar müzik eşliğinde oynar, eğlenirler ve kına yakarlar. Bazen de kına eğlenceleri hamamda yapılır ve akşam kız tarafının evinde eğlenceler devam eder, davetli misafirler kınaya gelirken yanlarında bir beze koyulmuş şekilde çerez getirirler. Halk ağzında kına eğlencesine "yemiş günü" denildiği bilinmektedir (Aslıhak, 2010: 135). Söz konusu eğlenceler aracılığıyla bekârlıktan evliğe geçiş sürecinde gelinin yaşadığı korku, gerginlik, heyecan azaltılmaya çalışılır, adetler ve örfler icra edilerek kültürel hafıza, kolektif bellek canlı tutulur.

Ülkemizde kına gecesi ve buna bağlı eğlenceler uygulama yönünden benzerlik gösterir. Örneğin birçok bölgede perşembe gecesi oğlan tarafı birkaç tane küçükbaş hayvan keserek güvey ve arkadaşlarına mangal yapar. Bunun yanı sıra kız evinden de oğlan evine yemek gönderilir. Güvey de süslenerek çalgı eşliğinde hamama gider. Oğlan evinde yapılan geceye "Kebap Gecesi" kız evinde yapılan eğlenceye "Kına Gecesi" denir. Güvey hamamdan geldikten sonra serçe parmağına kına yakılır bu çok eskilere dayanan bir âdettir. Küçük taslara mum dikilir ve mesut olmuş kadınlar yine küçük bir tase kına koyarak gelinin etrafında çevrelenirler ve bu gelenek, "kına yakma" olarak adlandırılır (Solmaz, 2019: 403-405). Bu eğlenceler, yörede yaşayan insanların geleneklerinin devamlılığını sağlamakta ve kültürel kodların, değerlerin, geçiş törenlerinde hatırlanmasına yardımcı olmaktadır.

Geleneksel kına gecelerinde gelin ve damadın yakın akrabaları bulunur, geleneksel oyunlar oynanır, tatlı, çerez gibi yiyecekler, meyve suyu, şerbet, kola gibi içecekler misafirlere ikram edilir. Bu gecelerde yöresel ve ulusal eğlence müzikleri çalınır, gelin ve damat yöresel kıyafetlerini giydikleri gibi geleneksel kına elbiseleri olan bindallı ve damatlıkta giyebilirler. Kına eğlencelerinde geleneksel oyunlar oynanır, adetlere, örflere uygun olarak gelinin kınası yakılır. Geleneğin kalıpları, örfleri, adetleri, büyüklerin gözetiminde yeni kuşaklara hem uygulamalı hem de gösterime dayalı olarak öğretilir. Bölgesel olarak oyunlar değişse de yapı ve uygulamalar benzerlik oluşturmaktadır; Elazığ'da kına gecelerinde *çaydaçıra* oynanırken, Ege bölgesinde erkekler arasında *zeybek*, Ankara'da Seymenler arasında *misket* oynanmaktadır. Bu ülkemizin yörelerinin müzik kültürü ve törenleri açısından zenginliğini ve çeşitliliğini göstermektedir.

Geleneksel kına gecelerine gelinin ve damadın aileleri, akrabaları ve dostları katılır. Bu geçiş ritüellerinde bazen çalgıcılar sanatlarını icra ederken bazen de teyp gibi elektronik müzik aletleri eşliğinde yöresel ve ulusal oyun havaları çalınmakta ve oynanmaktadır. Yapılan bu eğlencelerin asıl amacı evlenen çiftlerin ahdini ilan etmek ve evliliğe geçiş sürecini geleneksel törenlerle desteklemektir. Kına gecelerinde gelin ve güvey eğlenerek sosyalleşmekte, rahatlamakta ve kaygıdan uzaklaşmaktadır. Bu şekilde

gelin ve damat hem geleneği özümsemekte sosyal bütünleşmeye dâhil olup kültürel gelenekleri, değerleri gelecek kuşaklara aktarırlar (Bascom'dan akt. Çobanoğlu, 2016: 282). Bu yolla gelin ve güveyin yanı sıra katılımcılarda kına gecelerinde hem eğlenirler hem de toplumun örf ve âdetleri öğrenirler.

Düğünden bir önceki akşam başlayan kına gecelerinde gelin ve damat bazı yöresel kıyafetler giyerler. Gelin bindallı giyerken güvey damatlık giyer, bu kıyafetlerde genelde kültürel kodlar, yöresel semboller yer almaktadır. Bölgeye göre gelinlerin bindallısındaki nakışlar ve renkler değişmektedir. Gelinlerin kına gecesinde giydiği kıyafetlerde kırmızı, lacivert, yeşil renkler ağırlıktadır, bu renkler bereketi, saflığı, mutluluğu ifade ettiği için tercih edilir. Gelin elbisesindeki çiçekli nakışlar hemen her bindallı da öne çıkmaktadır, çiçek ise hayatı, huzuru, temizliği belirten kültürel bir semboldür. Güveyin giydiği yöresel kıyafetlerde, damatlıklarda siyah, lacivert renkler ağırlıktadır. Söz konusu renkler ciddiyeti, ağırlığı, sorumluluk sahibi olmayı dolaylı yoldan dile getirir.

Fotoğraf-1: Gelinlerin giydiği bindallı ve erkeklerin giydiği damatlık.

Kına gecelerinde çeşitli geleneksel, kültürel eğlenceler düzenlenir ve misafirlere yöresel yemekler ikram edilir. Genelde kına gecesinden önce damadın ailesi tarafından yemekler yapılır/yaptırılır ve gelin evine gönderilir. Söz konusu yemekler genelde yöresel içli köfte, analı-kızlı, pilav üstü kavurma, tas kebabıdır (Özbay, 2007: 94:). Güvey tarafından yemek gönderilmesinin nedeni; gelin ve ailesinin kına işleriyle meşgul olması dolayısıyla gelin tarafının işlerini kolaylaştırmak ve gelen misafirlerin memnuniyetini sağlamaktır. Kına gecesinde ayrıca misafirlere pasta, baklava ve çerez de ikram edilmektedir. İçecek olarak da kola, çay, su, meyve suyu, şerbet, vb. meşrubatlar dağıtılmaktadır (Aslıhak, 2010: 135). Yiyecek ve içeceklerin ikram edilmesinin başlıca nedenleri; davetlilere misafirperverlik yapmak, kına adetlerine âdetlerine uymaktır. Bahsi geçen yiyecek ve içeceklerin yanı sıra kına gecesinin düzenlendiği bölgedeki mevsimlik meyve, kurutulmuş gıdalar ve çerezler de misafirlere ikram edilmektedir.

Kına gecelerinde eğlenceler aile ve sosyal çevre ile birlikte gerçekleştirilmekle beraber bazen misafirler gittikten sonra da devam etmektedir. “Genelde geç saatlere kadar devam eden kına gecesinde; gelinin arkadaşları, kardeşleri, yakınları yer alır, mani ve türkü söylenir, fıkra anlatılır. Bu eğlenceler kına gecesinin yapıldığı evde, gelinin kendi odasında gerçekleşir. Sabaha kadar devam eden gelin ve arkadaşları arasındaki eğlenceler, bir kızın dostlarıyla evlilik öncesindeki son bekârlık gecesidir” (KK-1). Gelin ile nedimleri geçmiş günlerinin hatıralarını anımsamakla birlikte evlilik ile ilgili süreçleri de konuşurlar, anlatırlar. Geç saatlere kadar süren bu eğlencelerde geline evlilikle, cinsellikle ilişki konular fıkralarla, hikâyelerle, öykülerle doğrudan ve dolaylı olarak anlatılır.

Anadolu'nun birçok bölgesinde yapılan kına gecelerinin akabindeki eğlencelerde gelin ve arkadaşları mani söylerler, fal bakarlar, çerez ve meşrubat tüketip sabah ederler. “Kadınlar arasında düzenlenen eğlenceler kına ile başlar ve gece olmadan sona erer, fakat gelin ve arkadaşları gecenin ilerleyen saatlerinde çeşitli etkinlikler yaparlar. Bunlar; mani, türkü söyleme, komik ve cinsel içerikli fıkralar, evli olanlar ise ilk geceleriyle ilişkili deneyimlerini, komik anılarını anlatırlar. Eğer saat geç olmuşsa ve insanlar acıkmışsa düğünden kalan yemek ısıtılır ikram edilir, çerez ve içecekler her zaman bu sohbetlerin vazgeçilmezidir. Kına eğlencelerinde ağzı laf yapan, komik, maskot arkadaşlar özellikle önceden tembihlenir ve bu şekilde gelin hem eğlenir hem de o günün hatırasını bir ömür boyu kalbinde saklar” (KK-8).

Erkekler arasında düzenlenen ve damadın arkadaşları tarafından hazırlanan eğlenceler de akşam başlar ve gece geç vakitlere kadar devam eder. Damat ve akranları bazen mangal yapıp ateş yanında türküler söyleyip eğlenirler bazen de bir restoranda, mesire alanında vakit geçirirler. Yaptığımız görüşmede katılımcı, kına eğlenceleri hakkında şunları belirtmiştir: “Günümüzde kına eğlencelerinde çiğköfte yapılmaya başlanmıştır, yöresel sazlar eşliğinde damadın arkadaşları hem türkü söylerler hem de çeşitli yöresel lezzetleri hazırlayarak tüketirler. Damadın maddi durumu iyiye genelde yaşadığı yörenin en bilinen ses sanatçısını bu eğlenceye davet eder, eğer maddi durumu iyi değilse sesi güzel olan, enstrüman çalan arkadaşları bu görevi üstlenirler. Hazırlanan eğlenceler kına gecesini daha da çekici hale getirmektedir. Çoğu zaman eğlenceye katılan ve ağzı laf yapan kişiler başkışeye oturtulur ve konuşturulur. Onların yaşadığı, anlattığı komik olaylar, fıkralar meclisteki herkesi güldürür” (KK-6).

Güvey evinde veyahut damadın ayarladığı bir mekânda erkekler arasında eğlenceler düzenlenmektedir. Bu eğlencelerde de çalgı yer almakta, damat ve akranları müzik eşliğinde kutlama yapmaktadır. Sini açma gibi çeşitli oyunlar tertip eden damat ve arkadaşları, yiyecek ve içecek ikramları ile gece boyu eğlenirler[‡]. Yüz yüze yapılan görüşmede bekârlığa veda partisi hakkında bilgi veren katılımcı şunları aktarmıştır: “Antalya’da düğün öncesinde damat ve arkadaşları önce bir restoranda ya da damat evinde karınlarını doyururlar, sonrasında sakin ve müsait bir alanda eğlenceler, oyunlar oynanır, damat ve sağdıcı gelen misafirlerin ihtiyaçlarını, isteklerini gözetirler. Bu eğlenceler sabaha kadar sürer ve kek, pasta, kola, meyve suyu gibi içecekler ve çerezler misafirlere ikram edilir” (KK-5). Geleneksel kına gecelerinde eğlenceler aile, akraba ortamı içinde gerçekleşir ve örflere, adetlere uygun müzikler, törenler yer alır. Gelinin ve damadın avuçlarına yakılmasından adını alan kına geceleri, değişim ve dönüşümlere rağmen varlığını devam ettiren evlilik öncesi törenlerdir ve toplumsal hayatın devamlılığında, geleneklerin yaşatılmasında önemli bir fonksiyona sahiptir. Bu törenler en temelde milli kültürün, değerlerin, kimliğin nesiller arasında aktarılmasını sağlamaktadır. Dolayısıyla kültürel kodlar, kolektif bilinç bu törenlerde canlanmakta ve nesiller arasındaki bilgi aktarımı bu geleneksel eğlenceler ile gerçekleşmektedir. Kısaca ifade etmek gerekirse geleneksel törenlerin, merasimlerin, kutlamaların amacı kültürün bireylere verdiği imkânlar dâhilinde eğlenmek, sosyalleşmek ve geleneğin devamlılığını sağlamaktır.

Türkiye’de Bekârlığa Veda Partileri

Türkiye’de son yirmi yıla kadar küçük şehirlerde, kasabalarda, köylerde geleneksel kına geceleri düzenlenirken toplumsal normlara ve değerlere aykırı/yabancı kutlamalar, partiler, eğlenceler yaygın olarak görülmemekteydi. Fakat modernleşme ve küreselleşmenin giderek yaygınlaşması, internet, televizyon, TikTok, Instagram, Facebook gibi sosyal medya uygulamalarının kamuoyunu etkileme ve yönlendirme gücü, geleneksel kına gecelerinde zamanla değişim ve dönüşmesine yol açmıştır. Bunlardan bir tanesi de kına gecelerinden önce kutlanmaya başlayan bekârlığa veda partileridir. Geleneksel kına eğlencelerinin öncesinde

[‡] Ayrıntılı bilgi için bakınız: <https://giresun.ktb.gov.tr/TR-217044/dugun-gelenegi.html> (Erişim Tarihi: 11.03.2023).

kutlanmaya başlanan bekârlığa veda partileri, gelecek yıllarda hemen her yerde yayıldığı görülecektir. Sosyal ve dijital platformlarda yayılan shorts/hikâyeler, yeni trendler, insanların modaya olan ilgisi değişimi daha da hızlandıracaktır.

Geleneksel ve modern uygulamalar birbirinden kolayca ayrılır. Geleneksel olan bir kültüre dayanırken modern olan genelde moda ve trendler üzerinden şekillenir. Toplumların dünyaya bakış açısı, geleneğe ve moderne olan yaklaşım tarzlarını da gösterir. Bu açıdan değerlendirmek gerekirse Türk sözlü kültürü ve geleneği belirli bir yapıya sahiptir. Yıldırım'a göre bir tören, folklorik ürün; sözlü olma, geleneğe bağlılık, çeşitlenme, anonimlik ve kalıplaşma özelliğiyle modern olandan ayırıştırabilir (1998: 68-69). Dolayısıyla bir toplumun geleneksel eğlenceleri, kimliğinin çeşitli cephelerini gösterir (Çobanoğlu, 1999: 5). Kına eğlenceleri de toplumsal yapının genel yönünü, kültürel değerlerini doğrudan ve dolaylı olarak ortaya koymaktadır. Fakat modernleşme ve dijitalleşme karşısında gelenekler de değişim ve dönüşüme direnç gösterememiştir. Çağın ruhu/moda, dünya genelinde yeni akımların, törenlerin hızlıca yayılmasına imkân sağlarken geleneksel olanın aşınmasının da önünü açmaktadır. Modernleşme aygıtlarından televizyon, internetin neden olduğu değişimlerden bir tanesi düğün, kına törenleridir. Kına geceleri, geçmişten günümüze kadar çeşitli törenlerle, eğlencelerle yaşatılan, aktarılan, kültürel bir işleve ve sürekliliğe sahip gelenektir. Son zamanlarda geleneksel olanın deformasyona uğramaya başlamasıyla birlikte kına eğlencelerinin yerini de kent merkezlerinde düzenlenen bekârlığa veda partileri almaya başlamıştır. Bugün bu partiler hâlihazırda tam anlamıyla toplumsal olarak kabul görmediği için özel mekânlarda ve çoğu zaman gizlilik, hassasiyet gözetilerek kutlanmaktadır. Bunun temelinde toplumun geleneksel olana bağlılığı ve kültürel değerlerini, örflerini, âdetlerini koruma refleksi yatmaktadır.

Modern yaşamın tüketim kültürüne bağlı olarak gelişen ve yayılan evlilik öncesi bekârlık partisi, internet ve dijital platformların etkisiyle de hızla yayılmıştır. XXI. yüzyılda sanal ve sosyal ağlar üzerinden sınırlar ötesi bir yaygınlık kazanan ve bir moda haline gelen bekârlığa veda partileri, günümüzde *duş partisi*, *bride party* adıyla da bilinmektedir. Bekârlıktan evliliğe geçiş sürecine bağlı olarak ortaya çıkan bu eğlenceler, günümüzde moda haline gelmiş ve toplumun genelinde görülmeye başlanmıştır. Bekârlığa veda partisi, hemen her ülkede yayılmaya başlamakla beraber belli iş ve organizasyon şirketlerinin şekillenmesine de zemin hazırlamıştır. Fotoğrafçılık, bekârlığa veda partisi düzenleme şirketleri, takı-bijuteri, aksesuar, giyim-kuşam, yiyecek içecek organizasyonları bunlara örnek verilebilir.

Geleneksellik ve modernlik bağlamında kına geceleri ve bekârlığa veda partileri birbirinden ayrılmaktadır. Bekârlığa veda partileri, geleneğin bağlılığını, kalıplarını kırarken aynı zamanda kendisine ait birtakım uygulama ve icra özellikleriyle farklı bir geleneğin oluşmasına, yayılmasına aracılık etmektedir. Geleneksel kına eğlencelerinde gelin ve güveyin yakın akrabaları eğlencelere iştirak ederken modern olarak adlandırılan bekârlığa veda partilerinde yalnızca gelin ve nedimelere/arkadaşları eğlence tertiplemekte, damat ve akranları kendi aralarında özel bir gece düzenlemektedir. Akrabaların olmadığı bir ortam ihtiyacı ve eğlencenin yakın arkadaşlarla paylaşılmak istenmesi önemli bir farklılık oluşturmaktadır. Geleneksel kına gecelerinde elenecek çiftlerin aktiviteleri sınırlıdır. Ebeveynin, akrabaların sınır ve denetiminden uzakta eğlenme ihtiyacı çiftleri bekârlığa veda partisine yönlendiren güçlü bir etmendir. Geleneksel eğlenceler çiftleri "sınırları" belirli eğlence yönlendirirken bekârlığa veda partileri gelin ile nedimelerine, damat ile akranlarına özgürce eğlenme fırsatı sunmaktadır. Geleneğin kalıplaşma özelliği gösterdiği bilinen bir gerçektir, kına gecelerinde de söz konusu eğlence ve oyunlar belirli ritüellere, sınırlara bağlı şekilde gerçekleşir ve yasaklara sahiptir; ancak bekârlığa veda partisi çiftlere sınırsız eğlence vaat eder ve toplumsal, kültürel uygulamalar bu kutlamalarda yer almamaktadır.

Geleneksel kına eğlencelerinde yöresel kıyafetler giyilip çerez gibi atıştırma, kola, şerbet, meyve suyu gibi içecekler sunulurken modern kutlamalarda likörlü pastalar, kekler, ekler ve alkol ikram edilmektedir. Kına gecelerinde misafirler, telefon yoluyla ya da davetiye ile kınaya çağırılırken bekârlığa veda partilerinde katılacaklara özel davet kartları yollanmaktadır. Geleneksel kına gecelerinde mekân olarak gelinin evi, düğün salonu, hamam, kır bahçesi gibi müsait alanlar eğlence için tercih edilirken bekârlığa veda partileri; otel odası, yat, kafe, türkü bar, spa merkezi, hamam, sahil, yat gibi yerler, mekânlar seçilmektedir. Bu partiler düzenlenirken düğün organizasyon şirketlerinden yardım alınmakta ve genelde belirli, özel, renkli bir konsept içerisinde kutlama gerçekleştirilmektedir. Bazen gelin ve nedimleri bu organizasyonu kendileri de hazırlayabilmektedir, aynı durum erkekler için de geçerlidir.

Bekârlığa veda partilerine gelinin okuldan, sosyal çevresinden yakın arkadaşları katılmaktadır, yakın aile üyeleri çoğunlukla bulunmaz. Kutlamanın bu kadar özel ve dar bir çevrede düzenlenmesinin temelinde gelin ve nedimelerinin toplumun gözetimi, geleneğin sınırları, denetimi olmaksızın özgürce eğlenme isteği vardır. “Bu partiler için önceden spa merkezi, bar, otel, yat, özel bir kafe, park tutulabileceği gibi gelinin kendi evinde de düzenlenebilir” (KK-4). Bekârlığa veda partilerin düzenleneceği mekân önceden rezervasyon yoluyla ayarlanır, bazen de bu hazırlıkların yapılması için düğün organizasyon şirketleri ile anlaşılır. Gelin ve nedimleri bekârlığa veda partisini kutlayacakları yeri istedikleri konseptte göre düzenlemektedirler. Gelin bu partiyi kendi evinde düzenleyebileceği gibi hamamda, parkta, kafede de kutlayabilir.

Yüz yüze yaptığımız görüşmelerden hareketle, bekârlığa veda partisinin geleneksel kına gecelerinden farklılıkları şu şekilde sıralanabilir: “Bu partilere gelin ve damadın ailesi, akrabaları değil tam aksine yakın arkadaşları, akranları katılabilmektedir. Geleneksel kına geceleri genelde gelinin evinde, düğün salonunda düzenlenirken bekârlığa veda partisi otelde, barda, yatta, spa merkezinde, özel apart da ve hamam gibi özel mekânlarda yapılmaktadır” (KK-3). Bu partiler gelin ve damat adaylarına evlilikten önce serbestçe kendilerini ifade etme ve ebeveynlerinden bağımsız eğlenme, karar alma gibi bireysel yetenekler, sorumluluklar kazandırır.

Fotoğraf-2: Farklı Konseptlerde ve ortamlarda bekârlığa veda partisi kutlamaları (evde, yatta, teknede)[§].

[§] Bu çalışma hazırlanırken bizlere bekârlığa veda partisiyle ilgili görseller konusunda yardımcı olan; Hicran Akatay, Çağla Avşar ve Selanur Üstünbaş'a teşekkür ederiz.

Türkiye’de yaklaşık yirmi yıl öncesine kadar şehir merkezlerinde kutlanan bekârlığa veda partileri, günümüzde artık hemen hemen her yerde yayılmaya ve moda haline gelmeye başlamıştır. “Taşrada geleneğe bağlı kına gecelerinin yanı sıra düğünden birkaç gün önce gelin ile nedimleri, topluma açık olmayan bir mekânda bekârlığa vadi partisi düzenler. Bu partilere gelin ve güveyin aileleri, yakın akrabaları katıl(a)maz ve sadece özel davetli kişiler bu eğlenceye iştirak eder” (KK-2). “Özel bir mekânda/ortamda kutlanan partilerde kostüm başta olmak üzere hemen hemen her şey modern ve modaya uygun bir tarzda dizayn edilir. Bekârlığa veda partilerinde gelin geleneksel kıyafetlerden bindallı yerine pijama, sabahlık giyerken” (KK-3) “damat, takım elbise yerine şort, tişört gibi günlük elbiseler giymektedir” (KK-8). Geleneksel kına gecelerindeki giyim tarzı ile modern bekârlığa veda partileri arasındaki giyim farkının oluşmasında modanın etkisi vardır. Gelinler genelde rahatlığı, özgürlüğü ifade eden sabahlık, pijama gibi elbiseleri tercih etmektedir. Bu sabahlık ve pijama artık normal bir kıyafet olmaktan çıkmış olup özgürlüğü, sınırsız eğlenceyi ifade eden sembole dönüşmüştür. Bunun nedeni modern partilerin giyim başta olmak üzere geleneksel eğlencelerin pek çok kalıbını, tarzını değiştirme gücüdür.

Fotoğraf-3: Gelin sabahlık ve partide kullanılan özel kıyafetler.

“Bekârlığa veda partilerinde haz, zevk ve eğlence ön plandadır. Bu partiler hem gelin hem de damat için ayrı ayrı düzenlenir. Bu partilerde genellikle ten renginin ön planda olduğu konsept tercih edilir. Geleneksel eğlencelerde toplumsal olarak eğlenme ve vakit geçirme ön plandayken bekârlığa veda partilerinde bireyselliğin ön planda olduğu eğlenme öne çıkmaktadır.” (KK-4). “Gelin ve yakın arkadaşları arasında düzenlenen bu partilerde çeşitli kıyafetler/kostümler, içecekler ve pastalar önemli bir yer tutmaktadır” (KK-1). Bu partilerde giyim, kuşam, yiyecek ve içecek trendlere göre değişip dönüşmektedir. Bu da partinin zamanın ruhuna göre kendisini güncellediği ve giderek geniş kitlelere yayılmasının altındaki temel güç yeniliğe açık olmasıdır. Daima trendi, modayı takip eden gençler bu partilere daha kolay adaptasyonu sağlamaktadır.

Fotoğraf-4: Alkollü/içecekli, pastalı yapılan bekârlığa veda partisi

Bekârlığa veda partilerinde toplumun, ailenin baskısından uzak sınırsız, yasaksız eğlencenin ön planda olduğu görülmektedir. Ayrıca partide insanları gevşetecek, rahatlatacak kola, soda, meyve suyu şerbet gibi alkolsüz içeceklerin yanında likör, bira gibi alkollü içecekler bulunmaktadır. Türkiye’de kutlanan bekârlığa veda partilerinde alkollü içecekler bazen dekor olarak kullanılmakta bazen de tüketilmektedir. Bu partilerde tüketilen yiyecekler ise tatlı ve atıştırmalık ağırlıktadır. Yurtdışındaki partilerde özel pastalar ve kekler hazırlanır ve görsel olarak genellikle penis ya da kadın organları şeklindedir (URL-1). Türkiye’de kutlanan bekârlığa veda partilerinde erkek-kadın organlarına benzetilen yiyecekler pek yer almamaktadır. Bunların yerine genelde özel olarak hazırlanan mezeler, pastalar, kekler vardır. Yurtdışında hazırlanan pastalar cinsellik teması üzerinde yoğunlaşırken Türkiye’de böyle bir durum söz konusu değildir.

Fotoğraf-5: Kadın ve erkek uzuvlarına benzetilmiş pastalar, ekler vd.

Bekârlığa veda partisi, Türkiye’de en çok “Y” ve “Z” kuşa arasında özellikle de kadınlar arasında kutlanmaktadır. Gelinin ve nedimleri arasındaki bekârlığa veda partisi genelde şu şekilde düzenlenmektedir: Önce partinin yapılacağı mekâna karar verilir, sonra mekân gelin ve arkadaşları tarafından süslenir ya da süslenmesi için bir şirketle anlaşılır. Süslemelerde “bride/gelin” yazan aksesuarlar ve balonlar tercih edilir. Bu partiler yurtdışında genellikle akşam düzenlenirken Türkiye’de gündüz düzenlenmektedir. Bunun toplumsal, ailesel ve güvenlik gibi pek çok sebebi vardır. “Bekârlığa veda partisinde kutlanmanın yapılacağı masanın, yatak odasının süslenmesi önemlidir, buralar önceden moda olan konsept ve renklere göre hazırlanır. Partide “Bride to be” (gelin olacak) yazılı süslemelerin bulunduğu aksesuarlar, yiyecekler yer alır. Renkli balon ve aksesuarlar masayı süslemenin yanı sıra yatak odasının hazırlanmasında da kullanılır ve bu şekilde gelinin kendisini özel hissetmesi sağlanır” (KK-1).

Böylece gelin partinin genel atmosferine uyum sağlayarak rahatlar ve evlenmeden önceki son bekârlık anının heyecanını yakın dostlarıyla eğlenerek paylaşır.

Fotoğraf-6: “Bride to be/gelin olacak” mottosu ve gelinin yatak odası.

Bekârlığa veda partisinin kutlanacağı ortam hazırlandıktan sonra gelin nedimleri ile kuaföre gider ve eğlence için hazırlık yaparlar. Kuafördeki hazırlıktan sonra partinin düzenleneceği yere dönen gelin önce “bride” yazılı bir sabahlık ve terlik giyer. “Müzik eşliğinde parti başlar, gelin ve nedimleri oynarlar, eğlenirler daha sonra erotik fıkralar anlatılır. Fakat yurtdışında bekârlığa veda partileri daha farklı şekilde kutlanmaktadır” (KK-8), Türkiye’de yer almamakla birlikte Batı toplumlarındaki kutlamalarda dansöz(ler), striptizciler sahne almakta ve gelin ve arkadaşlarını eğlendirmeye çalışmaktadır.

Bekârlığa veda partilerinde gelinler kendilerine özel kıyafet ve takılarıyla nedimelerinden ayrılırlar. “Bekârlığa veda Partisinde gelin, diğer misafirlerden daha kolay ayırt edilsin diye genellikle beyaz bir kıyafet tercih eder, başına “bride” yazılı bir taç takar, beline de “bride” yazılı bir kuşak bağlar. Gelinin yakın arkadaşları ise konseptte uygun olarak genellikle tek renk bir kıyafet tercih eder” (KK-2). Bu şekilde gelin kendisinin merkezde olduğu bekârlığa veda partisi organizasyonu tamamlamış olur.

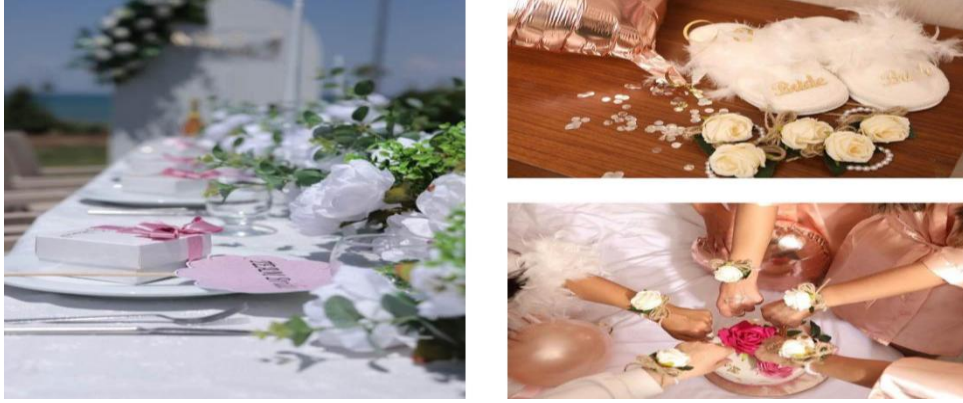

Fotoğraf-7: Bekârlığa veda partilerinde kadınların kullandığı kostümler.

Bekârlığa veda partilerinde gelin, nedimelerinin koluna bu geceden bir anı olması için birer bileklik takar, ayrıca bekâr olan arkadaşlarına partide takmaları için taç ve duvak hazırlatır. Teselli tacı ya da teselli duvağı denilen bu aksesuar, gelinin bekâr arkadaşlarının üzülmemesi ve temsilen gelin olması amacıyla yapılır. Bu partilerde gelin maskeleri, nedime aksesuarları, tüylü otrişler, hatıra çerçeveleri, gözlük gibi pek çok eşya, aksesuar da konsepti

tamamlamak için kullanılmaktadır” (KK-2). Bu eşyalar daha sonrasında hatıra olması için katılımcılarda kalır. Aslında hediyeleşme gelin adayının arkadaşlarının hayatında ne kadar önemli olduğunun sembolüdür. Bu yönden hediyeleşmek hem samimiyeti artırır hem de birlik, beraberlik, dayanışma ruhunun oluşmasına yardımcı olur. Söz konusu hediyeler, gelinin yakın arkadaşlarının her daim yanında olacağına da dolaylı yoldan da ifade edilmesidir.

Görsel-8: Bekârlığa veda partisinde gelinin nedimleri için hazırlanmış özel masa ve hediyeler.

Bekârlığa veda partilerinde dans, eğlence öne çıkarken gelin ile nedimleri eğlenme amaçlı bazı oyunlar da oynamaktadırlar. “Gelin ve nedimleri bekârlığa veda partisini eğlenceli hale getirebilmek için konseptte farklı küçük oyunlar eklerler. Özel resimlerin olduğu balonlar ya da pastalar eğlenmek ve gülmek için hazırlanmış genel oyunlardır” (KK-1). Bekârlığa veda partilerinde geleneksel olanın dışında farklı oyunlarda vardır. Bu oyunlardan birisi yeni rağbet görmeye başlayan pijama partileri yani Lingerie shower’dır. “Doğruluk cesaret/şişe çevirmece” yine de en çok bilinen oyunlardandır. Gelin, eğlence oyunları bittikten sonra genellikle arkadaşlarına veda konuşması yapar, onlara teşekkür eder ve dostları için hazırladığı hediyeleri verir. Bunlar; toka, taç, bileklik, sabahlık, terlik gibi giyim ve takı eşyalarıdır. Nedimler ise bekârlığa veda partisinde, geline genellikle iç çamaşırı veya komik oyuncaklar hediye ederler” (KK-3).

Fotoğraf-9: Gelin tacı ve nedimleri için hazırladığı hediyeler.

Bekârlığa veda partisinde, gelin ve arkadaşlarının eğlenme araçlarından olmazsa olmazlarından biri müzik ve danstır. “Gelin ve arkadaşları sınırsızca dans eder. Yurt dışında bu partilerde özel dansçılar sahne alırken ülkemizde nedimelerden biri ya da bir kaç dansöz kıyafeti giyerek oynar ve eğlenceyi sürdürür” (KK-3). Genelde gelin ile nedimleri giydikleri sabahlıkla birlikte müzik eşliğinde vakit geçirirler, eğlenmek bu kutlamaların en temel dayanağıdır.

Fotoğraf-10: Gelin ve nedimelerinin birlikte eğlenirler.

Geleneksel kına eğlencelerinde gelin oynatılırken genelde oyun havaları çalınır ama gelin ağlatırken hüzünlü türküler söylenir, bekârlığa veda partilerinde ise yerli ve yabancı pop şarkılar çalınır. Bunlar: Demet Akalın-Çalkala, Evli, Mutlu, Çocuklu; Nil Karaibrahimgil-Bütün Kızlar Toplandık; Hadise- Evlenmeliyiz; Simge-Öpücem; Sezen Aksu-Rakkas, Yalnız Kullar, Oh Oh, Kaçın Kurası; Edis-Çok Çok; Ezhel-Felaket; Gülşen-Dillere Düşeceğiz Seninle, Sarışınım; Sertab Erener-Rengarenk; Hande Yener Beni Sev, Ya Ya Ya Ya; Tarkan- Öp, Cuppa; Serdar Ortaç-Gıybet; Babutsa-Yanayım Yanayım; Fatih Ürek- Hadi Hadi; Mezdeke- Bom Bom; Duman-Bu Akşam; Halil Koçak & Ajda Pekkan-Nikah; Kenan Doğulu-Güzeller İçinden; Ozan Doğulu & Ebru Gündeş-Meyhaneci; DJ Snake & Selena Gomez- Taki Taki; Beyoncé-Run The World; Jessie J.-Bang Bang; Jennifer Lopez- Ain't Your Mama; Ed Sheeran- Shape Of You; Calvin Harris & Dua Lipa- One Kiss; Mark Ronson & Bruno Mars- Uptown Funk; Dua Lipa- New Rules; Rihanna & Calvin Harris- We Found Love; Luis Fonsi & Daddy Yankee- Despacito'dur (URL-2). Bu şarkılar çalınarak gelin ve arkadaşları dans eder ve eğlenirler ayrıca bazen “darbuka, tef gibi enstrümanlarla kendilerinin de çalıp şarkı söyledikleri görülmektedir. Bekârlığa veda partisinin temel amacı evlilikten önceki gergin ve stresli aşamayı en eğlenceli şekilde geçirmektir” (KK-8). Bekârlığa veda partilerinde bu şarkıların çalınmasının yanı sıra dönem içerisinde popüler olan müziklerde eğlenceye dâhil edilir. Bu partilerde müzik konusunda herhangi bir sınırlama yoktur.

Görsel-11: Bekârlığa veda partisinde sabahlık ve balonla yapılan eğlenceler.

Türkiye’de damat ve arkadaşları arasında da bekârlığa veda partisi düzenlenmektedir ve bu eğlenceler genelde “bar, cafe, sauna, otel gibi yerlerde kutlanmaktadır. Bunların yanı sıra

damadın arkadaşlarıyla beraber tekne turu, mangal etkinliklerinin düzenlediği ve eğlenceler de vardır” (KK-6). Eğlencelerin düzenleneceği yerin seçiminde damadın maddi gücü önemli bir rol oynamaktadır. Erkekler arasında düzenlenen bekârlığa veda partisinde yakan arkadaşların yer alması dostluk duygularının pekişmesine yardımcı olurken ailenin ve akrabaların genelde yer almaması denetimden uzak rahatça eğlenmeye olanak sağlamaktadır.

Erkekler arasında düzenlenen bekârlığa veda partilerinin katılımcıları damat ve yakın arkadaşlarıdır. “Bu partilerin en belirgin özelliği damadın ve akranlarının isteği, evlilik öncesinde bekârlığın son gününü eğlenerek değerlendirmek ve hoşça vakit geçirmektir. Eğlenceler genellikle önceden rezerv edilen mekânlarda kutlanmaktadır. Bu partilerde pasta, çerez, alkollü ve alkolsüz içecekler yer almaktadır” (KK-4; KK-5; KK-6). Türkiye’de henüz yayılma aşamasında olan bekârlığa veda partileri hakkında çokça bilgi sahibi değiliz. Fakat yakın zamanda sosyal medya uygulamaları aracılığıyla bu kutlamaların daha da gün yüzüne çıkacağı öngörülmektedir. Modanın, trendlerin halkı yönlendirici, etkileyici gücü bekârlığa veda partilerinin de dünyada ve ülkemizde görülmesine zemin hazırlamıştır, bu partiler geleneksel olan kına eğlencelerinin üzerine doğrudan ve dolaylı olarak etkide bulunmaktadır. Hem kadınlar hem de erkekler arasında yaygınlaşan bekârlığa veda partileri, geleceğin gelenekten bağımsız eğlencesi, kutlaması haline geleceğinden şüphe yoktur.

Sonuç

Avrupa ve Amerika’da ortaya çıkan ve Batı medeniyetinin tüketim kültürünü, eğlence tarzını yansıtan bekârlığa veda partileri, günümüzde gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde de kutlanmaya başlanmış bir evlilik öncesi törendir. Bu eğlencelerde bireyselliğin, özgürlüğün öne çıktığı görülmektedir. Türkiye’de son yirmi yılda görülmeye başlanan bekârlığa veda partileri, hızlı bir şekilde toplumun geneline yayılmakta ve geleneksel düğün eğlencelerinin bir parçası haline gelmektedir. Türkiye’de kutlanan bekârlığa veda partilerinde şehirden kırsala doğru azalma görülmektedir, bunun nedeni geleneksel kültürün taşrada hala korunmasıdır. Fakat internetin, dijital medya platformlarının ve sosyal medya uygulamalarının hızlıca yayılması, geleneğin doğasında da değişikliğe neden olacaktır, gelecekte bekârlığa veda partileri en ücra kasabalarda dahi görülmeye, kutlanmaya başlayacak ve kına gecelerinin yapısını, kalıplarını, sınırlarını içeriğini değiştirecektir.

Bekârlığa veda partileri, günümüzde kına gecesinde önce kutlanmakta ve genelde gizli tutulmaktadır. Bunun nedeni toplum tepkisinden kaçınmak ve imkânlar dâhilinde moda, trendlere uyum sağlamaktır. Bekârlığa veda partileri düzenleyenlerin ekonomik durumuna göre eğlence tarzı ve eğlenilen yer değişmektedir. Zengin aileler bekârlığa veda partileri için genelde yurtdışını tercih ederken orta ve alt gelire tabi olanlar ülke içerisinde tertip etmektedir. Bekârlığa veda partileri genelde gelin ve nedimleri arasında spa merkezi, hamam, otel, yat, kafe gibi özel yerlerde ve özel konseptlerde kutlanmaktadır. Kutlamayla ilişkili bilgiler, haberler, shorts/hikâyeler sosyal ve dijital ortamlarda dolaşıma açık bir şekilde gezmektedir.

Bekârlığa veda partileri, yalnızca gelin ve nedimleri, damat ve akrabalarının arasında gerçekleşmektedir. Toplumsal alana ve kamuoyuna açık olmayan bu partilerinin en önemli özelliği evlenecek bireylere toplumun, geleneğin örflerinden, adetlerinden bağımsız, korkusuz, eğlenme fırsatı vermesidir. Geleneksel eğlence kalıplarının görülmediği ve toplumsal gözetimin yer almadığı bu eğlencelerde gelin ve nedimleri, damat ve akranları istedikleri şekilde sosyalleşmekte ve eğlenmektedirler. Bekârlığa veda partileri geleneklerin, göreneklerin sınırlayıcı kalıplarının reddetmekte ve bireysel özgürlüğü, eğlenceyi, yaşam tarzını savunmaktadır.

Türkiye’de Tv, TikTok, Instagram, Facebook gibi sosyal medya aracılığıyla geniş kitlelerin dikkatini çeken bekârlığa veda partileri özellikle “Y” ve “Z” kuşağı arasında yaygınlık kazanmakta ve kutlanmaktadır. Bunun nedeni dijital çağda doğan kuşağın; değer, norm, eğlence

tarzının değişmesi ve modanın, lüks yaşamın, sınırsız giyim ve tüketimin tarzının örnek bir hayat olarak internet ortamından dünya halklarına sunulmasıdır. Buradan hareketle ifade etmek gerekirse küreselleşmeyle birlikte dünyada gelenekler, görenekler değişip dönüşmektedir. Değişen ve dönüşen gelenekler arasında düğün törenleri de yer almaktadır. Günümüzde küreselleşmenin getirdiği modernleşme ve akışkanlıkla birlikte bekârlığa veda partileri de geleneksel kına gecelerin yanında kutlanan bir eğlence olmaya başlamıştır. Gelecekte bu partiler, kına gecelerinin öncesinde kutlanmanın ötesine geçecek ve düğün örflerinin, adetlerinin, eğlencelerinin yani kültürel hafızanın, törenlerin önemini kaybetmesine neden olacaktır. Bu yüzden geleneğin değerlerine sahip çıkarak modernleşmeli ve kültürel kodları muhafaza ederek küresel dünyaya adaptasyon sağlamalıyız.

Kaynakça

- Alpdoğan, F. F. (2022). Modern çağın bir diğer boyutu posttruth durum’da “hakikatin tüketimi” bağlamında zygmont bauman ve Jean Baudrillard’ın tüketime dair eleştirileri. *Mukaddime*, 13(2), 541-565.
- Artun, E. (2015). *Türk halkbilimi*. Adana: Karahan Kitabevi.
- Aslıhak, T. (2010). “Kütahya ili evlenme adetleri”, *Kütahya Halk Kültürü Araştırmaları*. Kütahya: Kütahya Valiliđi Yayınları.
- Boratav, P. N. (2015). *100 soruda Türk folkloru*. Ankara: BilgeSu yayınları.
- Çobanoğlu, Ö. (2016). *Halkbilimi kuramları ve araştırma yöntemleri tarihine giriş*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Güneş, S. (2002). Amasya folkloru. Amasya: Amasya Valiliđi yayınları
- Kılıçkiran, M. N. (1975). Kilis’te nefse (lohusa) hamamı. *TFA*, 16(316), 7473.
- Kop, K. K. (1982). *Anadolu’nun Dođu ve Güneydođusu*. Ankara: Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü.
- Kurt, B. (2012). *Malatya ili Doğanşehir ilçesi halk kültürü araştırması*. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Morley, D. & Robins, K. (2001). *Kimlik mekânları- küresel medya, elektronik ortamlar ve kültürel sınırlar*, (Çev.: E. Zeybekođlu). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Örnek, S. V. (2016). *Türk halkbilimi*. Ankara: BilgeSu yayınları.
- Özbay, (E. (2007). *Türkmenistan’dan Anadolu’ya örf, adet ve halk inançları*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Özdemir, N. (2005). *Cumhuriyet dönemi Türk eğlence kültürü*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Sezen, L. (2013). *Erzurum folkloru, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları*.
- Solmaz, F. (2019). Derme dergisi ve Malatya’da folklorik unsurlar. *SOBİDER*, 6 (42), 390-408.
- Tyne, D. (2018), Edible men playing with food at bachelorette parties. *Western Folklore*, 77 (3/4), 221-248.
- Yılar, Ö. (2011). Erzurum’da erkeklerin bekârlığa veda partisi “kısır gecesi”. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*(45), 137-158.
- Yıldırım, D. (1998). *Türk bitiği*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Sözlü Kaynaklar

Çalışma sırasında müracaat ettiğimiz kişiler hakkındaki bilgiler şu sıraya bağlı olarak verilmiştir:

a. Ad- Soyadı, b. Doğum Tarihi, c. Doğum yeri, ç. Meslek, d. Öğrenim durumu, e. Yaşadığı yer.

KK-1: H. A., 1995, Ankara, Memur, Ankara. (11.10.2019)

KK-2: E. G., 1998, Malatya, Doktora Öğrencisi, İstanbul. (17.10.2019)

KK-3: N. Ö., 1989, Ankara, Girişimci, Lise, Ankara. (06.11.2019)

-
- KK-4: S. Y., 1987, Ankara, Aşçı, Sakarya. (08.09.2019)
KK-5: E. A., 1990, Malatya, Öğretmen, Gaziantep. (03.11.2019)
KK-6: İ. A., 1993, Antalya, Memur, Şanlıurfa. (24.10.2019)
KK-7: K. K., 1994, Malatya, Memur, Ankara. (02.07.2019)
KK-8: İ. D., 2002, İstanbul, Öğrenci, İstanbul. (21.08.2019)

Elektronik Kaynaklar

URL-1: <https://www.milliyet.com.tr/pembenar/bekarliga-veda-partisi-nedir-nasil-yapilir-bekarliga-veda-partisi-icin-organizasyon-fikirleri-6334027>(Erişim Tarihi: 01.02.2021).

URL-2: <https://www.livashop.com/liva-bekarliga-veda-ozel-pasta> (Erişim Tarihi: 18.07.2023).
